ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 10 մէճ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 մէճ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճանրոց ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրուածք [illegible] ն խմբագիր —Ցնորէնին [illegible] ուի, Ղալաթիա Սանտրք [illegible] առաջնի թիւ 198, Նորօ [illegible] ոի գրասենեակը։
Ճանրու [illegible] որուած նամակ չընդ [illegible]
Զատ [illegible] յղուած, [illegible]

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 7 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Տէյլի Թէլէկրաֆ լրագիրն անակընկալ լուր մը կուտայ։ Ռուսիա հիմնադիր մը հայցեր է Աւստրիոյ, որպէս զի նա ալ մէկ տարուան մէջ Պոսնիայէն, Հերսէքէն ու Նօվի—Պազարէն իւր զօրքը քաշէ։ Արդեօք այս բանը Ռուսական զօրաց Արեւելեան Ռումէլիի և Պուլղարիոյ մէջ մնալուն համար կոմս Շուվալոֆի ըրած առաջարկութեան Աւստրիոյ կողմէն հաւանութիւն չստանալուն փոխադա՞րձ մ'է։ Եթէ Տէյլի Թէլէկրաֆի լուրը մտացածին կամ ինքնահնար չէ, Ռուսիա խիստ յարմար առիթ մ' ունի զԱւստրիա նեղը լծելու։ Ասկէ զատ, Եւրոպական և մանաւանդ Անգղիական լրագիրք Բ. Դրան և Ռուսիոյ միջև ուղղակի համաձայնութեան մը հաւանականութեան վրայ կը խօսին և կըսեն թէ Կ. Պոլսոյ մէջ հզօր կուսակցութիւն մը կայ որ այդ համաձայնութիւնը կը պաշտպանէ, առարկելով թէ Պէրլինի դաշնադրութիւնն Այաթէֆանոսի դաշնադրին փոխուելով կեդրոնին տեղ ուրիշ ոչինչ նուազ ծանր պայմաններ դրաւ։ Պոսնիա և Հերսէք Աւստրիոյ տրուեցան, Յունաստանի սահմանաց ուղղութիւն որոշուեցաւ։ Բ. Դուռը կը յուսար որ գո՛նէ իւր զոհողութեանց դէմ Եւրոպայէն օգնութիւն պիտի գտնէր, և իւր ելմտական տագնապն անցնելու համար փոխառութիւն մը պիտի գտնէր, բայց Գաղղիա և Անգղիա փոխառութեան յաջողութեանը չնպաստեցին։ Այս ամեն պարագաները Թուրքիոյ և Ռուսիոյ միջև ուղղակի համաձայնութեան մ'սկզբունքը պաշտպանելու կրնային ծառայել. բայց, ինչպէս ասկէ առաջ ալ ըսած էինք, կարելի՞ է միթէ երկու կողման մէջ եղած անջրպետը բառնալ։ Ռուսիա կրնայ պատերազմին աշխատութիւններէն յոգնած և ներքին յեղափոխական շարժումներէն վրդովեալ՝ իւր պահանջումները վայրկենական կերպիւ մեղմել, սակայն դարձեալ օր մը չպիտի՞ պնդէ անոնց վրայ, և եթէ Եւրոպայէն իւր առջեւ արգելք չտեսնէ, միթէ իւր դիտումներն 'ի գործ չը՞ դնէր։ Եթէ Անգղիական նաւատորմը մայրաքաղաքիս ջուրերը չգար, ո՞չ ապաքէն Ռուսական բանակները միայն Այաթէֆանոս գալով գոհ չէին լինիր։ Ասոնք այնպիսի յայտնի ճշմարտութիւններ են, որք հարկաւ Բ. Դրան խորհուրդներուն մէջ իրենց ազդեցութիւնը կըրնան ունենալ։

Այսու ամենայնիւ, աշխարհավարութիւնն ո՛ր չափ յանկարծական յեղաշրջումներ ունի, որ կարելի է Թուրքիա կամ անոր քանի մը պետական մարդիկն առաւել նպաստաւոր համարին առ այժմ Ռուսիոյ հետ համաձայնիլ, գո՛նէ վէս բոպս զգաստացընելու համար, և սոր արդիւնքը կրնայ եղած լինիլ Ռուսիոյ կողմէն առ Աւստրիա եղած առաջարկութիւնը։ Պէրլինի դաշնադրին 25րդ յօդուածը կըսէ թէ Աւստրօ—Հունգարիոյ կառավարութիւնը Պոսնիոյ և Հերսէքի գաւառները գրաւելով պիտի կառավարէ։ Ասոր համար պայմանաժամ դրուած չէ։ Բ. Դրան և Աւստրօ—Հունգարիոյ միջև կնքեալ վերջին պայմանադրութեան նախաբանին մէջ Սուլթանին վեհապետական իրաւունքն հաստատուած է երկու գաւառաց վրայ, և այս պայմանը Վիէննայի և Հունգարիոյ մէջ ծանր դժգոհութեան պատճառ եղած է. քանզի քանի որ երկու գաւառաց վեհապետական իրաւունքը Վեհ. Սուլթանին վերաբերի, Աւստրիացիք հիւր միայն կրնան լինիլ հոն, և Ռուսիա երբ որ ուզէ և Սուլթանին հետ դաշնակցի՝ կրնայ պահանջել որ Աւստրիացիք Սուլթանին իրաւունքն իրեն վերադարձնեն։ Ի՛նչ խառնաշփոթութեան աղբիւրներ, որք նոյն իսկ Պէրլինի դաշնադրէն կը բղխին։ Վեհաժողովն Արեւելեան խնդիրը չկրցաւ լուծել, վասն զի իւր առջև փակոս մը կար, և այն փակոսը դժբաղդաբար միշտ բաց է։

· · ·

Եւրոպական լրագիրք ոմանք Ալպանիական միութեան կողմէ իբր պատուիրակ Եւրոպիոյ մայրաքաղաքները գնացող Ապտուլ և Մեհմէտ Ալի պէյերուն վրայ քանի մը տեղեկութիւններ կը հրատարակեն, որք բաւական հետաքրքրական են։ Կըսեն թէ Ապտուլ պէյ և Մեհմէտ Ալի պէյ, որք Ալպանիացւոց դատը պաշտպանելու համար ամենէն առաջ Իտալիա գնացին, Իտալիայէն երեք տեղեկագիր զրկեր են Ապէտին պէյին, որ Կ. Պոլսոյ մէջ Ալպանիական միութեան գործակատարն է, և Ապէտին պէյ ալ այն տեղեկագիրները Սուլթանին ներկայացնել տուեր է։ Ալպանիական պատուիրակները տեղեկագրաց առաջինոյն մէջ կը յայտնեն թէ իրենք ամեն տեղ համակրական ընդունելութիւն մը գտեր են. իրենց ձեռքը 240 ոսկի միայն կար, բայց Իտալական հիւրընկալութեան շնորհիւ՝ հազիւ թէ քանի մ' ոսկի ծախք ընելու պէտք ունեցեր են։ Իտալիոյ առաջին նախարար Պ. Տեբրեթիս մեծ մարդասիրութեամբ ընդուներ է զիրենք, բայց ըսեր է միանգամայն թէ Իտալական կառավարութիւնը չէր կրնար բան մ'ընել իրենց համար, և թէ աւելի լաւ կըներին կարիպալտի զօրավարին հետ տեսակցիլ։ Պատուիրակները զօրավարին գընացեր, իրենց յատակագիծը բացատրեր, և Ալպանիական միութեան ունեցած նիւթական միջոցներուն և զինուորական զօրութեան վրայ տեղեկութիւններ տուեր են անոր։ Կարիպալտի պատասխաներ է թէ պէտք չէ մոռնան որ Աւստրիա իրենց ամենէն մահացու թշնամին էր։ Պատուիրակները պատասխաներ են թէ իրենք քաջ գիտէին զայս, բայց ամենէն անմիջական վտանգն առ այժմ Յունաստանի կողմէն կուգար։ Կարիպալտի այս մասին Ալպանիական պատուիրակաց համամիտ գտնուեր է, յարելով որ եթէ Յունաստան Եպիրոսն առնու, Ալպանիացւոց միութիւնը պիտի աւրուի։ Ի վերջոյ Կարիպալտի 30000 հրացան և համեմատ քանակութեամբ ռազմամթերք խոստացեր է, յայտնելով որ Իտալացի կամաւորք ալ օգնութեան պիտի գան, բայց այս կամաւորաց թիւ չէ որոշեր, և պայման դրեր է որ Ալպանիացիք Իտալիայէն իրենց տրուելիք հրահանգաց համեմատ շարժին։

Երկրորդ տեղեկագրին Ապտուլ պէյին Պ. Տէբրէթիսի հետ ունեցած երկրորդ տեսակցութիւնը կը պատմէ, յորում Ապտուլ պէյ Կարիպալտիի հետ ունեցած տեսակցութիւնը ծանուցեր է Իտալիոյ առաջին նախարարին։ Պ. Տէբրէթիս մեծ ուշադրութեամբ մտիկ ըրեր է, բայց այնպէս ցոյց տուեր է որ ամեն բանի տեղեակ էր արդէն։ Նախարարը Կարիպալտիին ամեն ըսածներուն հաւանութիւն տուեր է, առանց իւր կողմանէ բան մ'աւելցնելու։ Յայնժամ Ապտուլ պէյ շատ մը հարցումներ ըրեր է գիտնալու համար թէ Ալպանիացիք ի՛նչ պէտք է ընեն երբ Յունաստանի այնպիսի զիջումներ լինին, որք վտանգաւոր լինելով հանդերձ՝ կարենան սակայն չարդարացընել ապստամբութիւն մը։ Պ. Տէբրէթիս պատասխաներ է թէ Ալպանիացիք լաւ կըներ եթէ Եւրոպիոյ դիմեն, որ անոնց վիճակը բարւոքելու պիտի ջանայ։ "Գլխաւորապէս Անգղիոյ դիմեցէք" ըսեր է Պ. Տէբրէթիս։

Երրորդ տեղեկագրին պարունակութիւնն յայտնի չէ։ Անգղիական Բէլ Մէլ Կազէթ լրագրին Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կըսէ թէ "շատ հաւանական է որ այս երկու տեղեկագրերը տուեր ու հիւսք մը լինին՝ Ալպանիական միութեան նկատմամբ Սուլթանին բարձր գաղափար մը տալու նպատակաւ յերիւրուած։ Թղթակիցը կըսէ թէ Ալպանիական միութիւնը ցնորք մ'է միայն։ Բարեկարգութեան մտանելու խօլականներն զարհուրեալ քանի մը լեռնական Թուրք պէյեր, Պուլղար յեղափոխութեան գլուխ Նօվանչօվի քանի մը ակար հետեւողներ, և քանի մ'ալ Զանքօֆի դերը խաղցող ուզողներ. [illegible] Ալպանիական միութիւն ըսուածը։ Անգղիական գիւանագիտութիւնն Ալպանիական միութեան ընդարձակութիւնն ու զօրութիւնը չափազանց մեծ երեւցուց՝ յուսալով որ հարաւային Եպիրոսը Թուրքաց ձեռքէն հանել չտայ. բայց Սըր Հ. Լէյարտի վերջին բանախօսութենէն 'ի վեր ամեն բան փոխուեցաւ։ Պ. Փրիսքիի և Քօրթի կամքին պէս Իտալացի պետական անձինք գիտեն որ այս բոլոր գործը խաբերայութիւն (շառլաթանութիւն) մ'է միայն, և Կ. Պոլսոյ Իտալական դաղթականութեան երեւելիները կը զարմանան և ամօթ կը համարին իրենց որ Իտալիոյ կառավարութիւնն այսպիսի խաբեբաներու երես կուտայ։"

· · ·

Պուլղարիոյ նորընտիր իշխանը Զարին ներկայանալու համար Լիվատիա գնացած ժամանակ՝ եռանդագին ընդունելութիւն մը գտաւ Օտէսայի մէջ։ Երբ հոն հասաւ, Օտէսայի առժամանակեայ ընդհանուր կառավարիչ Թօթլէպէն զօրավարն ուրիշ քանի մը զօրավարաց և քաղաքապետին և գումարտակ մը զօրաց հետ երկաթուղւոյն կայարանն երթալով դիմաւորեց զայն։ Քաղաքապետն հաց և աղ ներկայացուց Պուլղարիոյ նորընտիր իշխանին, որ յետոյ Օտէսայի Պուլղար երեւելեաց և կրօնական զինուորական և քաղաքային դպրոցաց մէջ ուսում առնող Պուլղար երիտասարդաց և օրիորդաց շնորհաւորութիւններն ընդունեց։ Յետոյ կառքով կառավարչին պալատը գնաց, և հոն ճաշ մը տրուեցաւ իրեն։ Քանի մը ժամ յետոյ, Ռուսիոյ կայսերական Իւրէքլիք շոգենաւը գնաց, և այս միջոցին Պուլղարք վերստին համակրական ցոյց մ'ըրին իրեն, և շոգենաւուն հուրրաներու աղաղակաց մէջ Լիվատիա ուղեւորեցաւ։

Հաւասի հեռագիր մը Պաթէնպէրկի իշխանին Պուլղարիոյ գահն ընծայելու համար Լիվատիա զրկըւած Պուլղար պատգամաւորութեան վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ։ Պատգամաւորութիւնը մայիս 2/14ին Վարնայէն Ռուսական Քօնսթանթին պատերազմիկ շոգենաւը պիտի նստի, որ յատկապէս Ռուսիայէն զրկուած է. մայիս 16ին (անցեալ ուրբաթ օրը) Լիվատիոյի մէջ իշխանէն պիտի ընդունուի, որ այս առաջին տեսակցութեան մէջ, Հէսի դքսութեան Տրակօն գօրաց սպայի համազգեստը պիտի հագնի. իսկ յետոյ տրուելիք նախաճաշին ժամանակ՝ Զարըն իշխանը զօրավարի համազգեստով և Ռուսիոյ Սպիտակ Արծւոյ պատւանշանին մեծ ժապաւէնն ու Պուլղարաց գլխարկը դրած պիտի ներկայանէ Պուլղար պատգամաւորութեան։

Պատգամաւորութիւնն երկու օր Լիվատիա կենալէ ետև Պուլղարիա պիտի վերադառնայ։ Պուլղարիոյ իշխանն երէկ կամ այսօր Լիվատիայէն պիտի մեկնէր ի Վիեննա, ուստից Եւրոպիոյ մեծ գլխաւոր քաղաքները պիտի երթայ պետութեանց գլուխներուն ներկայանալու համար. յետոյ Կ. Պոլիս պիտի գայ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և Պուլղարիոյ իշխանութեան հրովարտակն առնելու։ Այս շրջանաւով Վառնա և անկէ Թրնովա պիտի երթայ՝ Պուլղարիոյ սահմանադրութեան վրայ երդում ընելու. անտի ալ Սօֆիա պիտի երթայ՝ որ ինչպէս յայտնի է՝ Պուլղարիոյ իշխանութեան մայրաքաղաք եղած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 17 մայիս.

Լորտերուն ժողովին երէկուան նըստին մէջ՝ Արկայլի դուքսն ուժգնապէս հարուածեց Անգլիոյ Արևելեան ուխտարհաւորութիւնը։

Լորտ Պիքընսֆիլտ իւր պատասխանին մէջ հաստատեց թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը լաւագոյն միջոցներն ընտրած է Օսմանեան տէրութիւնը զօրացնելու, այնպէս որ իւր գոյութիւնն ապահովի իբր անկախ պետութիւն, և միևնոյն ժամանակ իւր ժողովրդեան վիճակը բարւոքի։

Լորտ Սալիսպըրի Արևելեան Եւրոպիոյ մէջ Անգլիական ախարհաւորութեան արդիւնքը ծանուցանելով՝ յայտարարեց թէ Թուրքիա այժմ իրական պատուար մը պիտի լինի [illegible] յառաջխաղացման դէմ։

Օտեսա 17 մայիս.

Պուլղարաց պատգամաւորութիւնն ամսոյս 15ին Լիվատիա հասնելով, Պաթէնպէրկի իշխանին Պուլղարիոյ իշխան ընտրուիլը ծանուցանող պաշտօնական գիրն երէկ իրեն հաղորդեց։ Յետոյ իշխանը Ցարին ներկայանալով, շնորհակալութիւն յայտնեց։

Պէրլին 17 մայիս.

Այսօր Գերմանական երեսփոխանութիւնը փակեցաւ։ Այս առթիւ կարդացուած կայսերական ատենախօսութիւնը կը հաստատէ թէ Գերմանիա Պէրլինի դաշնագրին գործադրութեան համար իւր բոլոր ազդեցութեամբը կաշխատի, և թէ Եւրոպիոյ այս փափաքն 'ի մօտոյ պիտի լրանայ։

Այս առաւօտ հասած հեռագիր

Հռոմ 18 մայիս.

Պապը շնորհակալութեան նամակ մը պիտի ուղղէ Սուլթանին՝ Կաթոլիկ-Հայոց խնդրոյն լուծման և Վատիկանի նկատմամբ բռնած արդարասէր ընթացից համար։

Դրան հետ պաշտօնական յարաբերութիւնները վերահաստատելու համար բանակցութիւնք բացուած են։

Փիլիպէ 18 մայիս.

Վիթալիս զօրավարին վերջնական հերքումն անուանումը, հակառակ ոմանց ընդդիմութեան, գոհութեամբ ընդունուեցաւ բնիկ ժողովրդէն։

Վիթալիս զօրավարն ազգային զինուորութեան ներկայ պայմանները անփոփոխ պիտի պահէ։ Հրամանատարութիւնը Պուլղարերէն լեզուով պիտի լինի։

Փարիզ 18 մայիս.

Գաղղիական Ռէբիւպլիք Ֆրանսէզ լըրագիրը կըսէ թէ Յունաստանի սահմանագծոց ուղղութեան վերաբերեալ բանակցութիւնք Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի սկըսին յառաջիկայ յունիս ամսոյն սկիզբը։ Դեսպանաց գործողութիւնն հաւաքական պիտի լինի. հաւանական է որ դեսպանախորհրդի մը ձև առնու. որոշումները միաձայնութեամբ պիտի տրուին։

Լոնտրա 18 մայիս.

Լորտ Սալիսպըրի Կ. Պոլսոյ Անգղիական դեսպան Սըր Հ. Լէյարտի հրահանգ ղրկեց որպէս զի Արևելեան Ռումէլիի կազմական կանոնագիրը տեղական և քաղաքական միջոցից համեմատ բարեփոխելով՝ Եւրոպական Թուրքիոյ միւս գաւառաց մէջ ալ գործադրուելու համար ազդուապէս յանձնարարէ Բ. Դրան։

Փարիզ 18 մայիս. Փոքր Պորսա

Օսմ. Քօնսօլիտէ	11,65

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն առաջին կարգի Մէճիտիէի պատուանշանը տուաւ Իդպալ Խօ Ցին Հնդիկ իշխանին։

Հալէպի պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ նահանգին կայսերական անտառ Մաղհար փաշան և Նուրեան էֆէնտին Հալէպէն ուղղակի Մարաշ գնացեր են, ուր բարենորոգմանց ամենէն աւելի պէտք կայ։

Ցեռաչնորհ գրաւորապէս առտոնութիւն առեր են նահանգին կառավարիչ Ղալիպ փաշային, որ 28 մահմետական երևելիներէ, 10 Հայերէ, 2 Յոյներէ, 2 Կաթոլիկ-Հայերէ, 1 Ասորիէ և 1 Մարոնիէ ընդհանուր ժողով մը կազմէ՝ երկրին վիճակին և ներմուծելիք բարենորոգմանց վրայ խորհելու համար։

Ռուսիոյ դեսպան Լօպանօֆ իշխանն երէկ առաւօտ Լիվատիա գընաց Ցարին ներկայանալու։

Մայրաքաղաքիս Աւստրիական դեսպան Զիչի կոմսն, որ Աւստրօ-Թուրքական պայմանադրութիւնը Վիեննա տարած էր, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

Արևելեան Ռումէլիի կազմական կանոնագիրը վաւերացնող կայսերական հրամանագիրն երէկ ելաւ։

Պիւտճէն քննելու և արդեանց հաւաքման եղանակին և ելմտական ուրիշ քանի մը գործոց վրայ խորհելու համար, Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեան ներքև յանձնախումբ մը կազմուեցաւ, որոյ անդամներն են Ելևմտից նախարար Զիւհտի Էֆէնտին, Ելմտական բարենորոգմանց յանձնախմբին նախագահ Զամիչ Յօհաննէս Էֆէնտին, Պետական խորհրդոյ անդամ Լոիզ Էֆէնտին և Մեծ-Եպարքոսին խորհրդականը (միւսթէշար)։ Յիշեալ յանձնախումբը շաբաթ օրն իւր առաջին նիստն ըրաւ, և այսուհետև շաբաթն երկու նիստ պիտի ընէ։

Արևելեան Ռումէլիի Ռուսական առժամանակեայ կառավարչին նըկատմամբ Թայմզ լրագրին՝ անցեալ շաբաթ տուած լուրին հակառակ՝ Ստօլիփին զօրավարը շաբաթ օրն առաւօտուն Կ. Պոլսէն Փիլիպէ վերադարձաւ։

Ցարին կողմանէ Օպրուչէֆ զօրավարին միջոցաւ ղրկուած նամակին պատասխանը պատրաստ լինելով, Նամիգ փաշան վաղը կայսերական խամայիլ շոգենաւով Լիվատիա պիտի երթայ Ռուսիոյ կայսեր մատուցանելու։

Երէկ առաւօտ հրատարակուած պաշտօնական ազդ. մը կառավարութեան կողմանէ Թղթադրամի բարձման համար վերջին ժամանակներս ձեռք առնուած միջոցներն յիշելով՝ կը հերքէ այն զրոյցը թէ այն անօրէնութիւնք և մանաւանդ մինչև 1293 տարւոյն վերջն եղող պաքսքեներուն ամբողջին և մաքսատուրքէ պատ միւս արդ 100ին 20ին փոխարէն առկին 400 ղրուշէն Թղթադրամ առնելու մասին եղած անօրէնութիւնները ջընջուած են, և կը հաստատէ թէ Թըղթադրամը 16 ամիսէն, այսինքն մինչև 1880 տարւոյն յունիս ամսոյն վերջը շրջաբերութենէ կատարելապէս վերցած պիտի լինի։

Կըսուի թէ Գաղղիական սեղանատուն որոց Օսմանեան փոխառութեան մասնակցիլ չուզելուն վրայ, որ Գաղղիոյ կառավարութեան կողմանէ Անգղիոյ կառավարութեան տուած պատասխանէն յետոյ բնական էր, Օսմանեան փոխառութեան գործն ետ մնացեր է։

Կիւմիւլճինայի նորընտիր կառավարիչ Մաճիտ փաշան երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց։

Կայսերական թնդանօթարանին մէջ կոխուած հինգնոց պղինձ դրամներուն քանակութիւնն ակէ առաջ ծանուցուածէն շատ աւելի է։ Եօթն մեքենայք, որ առաջ գնահատուեր կը լինէին, այժմ օրն 300 օխա պղինձ կը կոխեն, որ կընէ 144 հազար հատ հինգնոց։ Թերթաձև պղնձին օխան 11 ղրուշ է. իսկ երբ դրամի վերածի, 60 ղրուշ կընէ. հետևաբար, օրը 144,000 հատ հինգնոց կոխելով, կառավարութիւնն 14,700 ղրուշ շահ կընէ։ Եթէ իրաւ է այն խօսքը թէ այս գործն երեք տարի պիտի տևէ, այն ատեն կառավարութիւնը 14 միլիոն ղրուշ կը շահի։ Կոխուած նոր հինգնոցներն առ այժմ գաւառները կը ղրկուին, ուր մանր դրամի աւելի պէտք կայ։

Եւրոպական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ռուսիոյ գահաժառանգ Մեծ-Դուքսը (Ցարևիչ) Գարատաղի իշխանին խնդրանացը վրայ՝ անոր նորածին որդւոյն կնքահայր եղեր է և իւր կողմէն փոխանորդ մը ղըրկեր է։

Կըսուի թէ Հակահասունեան կաթոլիկ ազգայինք հանգանակութիւն մը բացեր են 'ի նպաստ ղուէյշական Մամուլ հանդէսին, որ՝ ինչպէս յայտնի է, Պապին դէմ և 'ի նպաստ Հակահասունեանց հրատարակած քանի մը յօդուածներուն պատճառաւ ամիս մը դադարման դատապարտուած է։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՕՍՄՈՒՄԻԷ

Այս առաւօտ բացուեցաւ		12.23
կէս օրին		12,21
Ռումէլի երկաթուղի	Փր.	44,50
Թղթադրամ	մը.	1200

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

5 Մայիս

Սոսկեթէ Ճէնէրալի բաժ.	Անգղ. մը.	3.35
» փոխանակութեան	»	3,20
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	6.15
Քրէտի Ճէնէրալ	»	4.30
փոխ. 1863	Ֆր.	82
» 1865	»	70
» 1869	»	68
» 1872	»	20 1/2
» 1873	»	63
Թրամուայ	Օսմ. մը.	2 60

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

7 Մայիս

Անգղ. մըտ	ղռշ.	109 36
Նափոլէոն ոսկի	»	87 32
Իմփերիալ Ռուսն	»	90 2
Գըրմից	»	51 10
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	6 25
Հինգնոց »	»	15 20
Պղինձ	»	164

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մ. Էջմիածնայ վանքէն Կ. Պոլիս եկող Գեր. Վահրամ եպիսկոպոս՝ Մանկունեան Մանկունի, շաբաթ առաւօտ Լրագրոյ մէջ նամակ մը հրատարակած է իբր հերքումն Տփխիսի Մըշակ լրագրոյն մէկ հատուածին, զոր մեք ալ անկէ առնլով հրատարակած էինք։

Յիշեալ նամակին ոճն ու լեզուն, ինչպէս կրնան վկայել ընթերցողք, ոչ թէ բարձրաստիճան եպիսկոպոսի մը, այլ փոքր ինչ կրթութիւն կամ արժանապատուութեան զգացում ունեցող պարզ անհատի մ'իսկ անվայել, մի միայն՝ անկիրթ և սինլքոր մարդոյ յատուկ է, որով յիշեալ սրբազանն իւր սրտին ու ոգւոյն պատկերը նկարած, և մանաւանդ որպէս վաղուց 'ի վեր իւր վրայ հաւաքուած և լրագրաց մէջ հրատարակուած տխուր ամբաստանութեանց առաւել հաստատութիւն տուած է։

Մեք մեր հրատարակութեանց շարժառիթն ու նպատակն ըստ բաւականի բացատրած լինելով մեր շաբաթ առաւօտ թուոյն մէջ, աւելորդ կը համարիմք կրկին խօսք ընել այս մասին. միայն կը յորդորենք Մանկունի սրբազանն, որ վերջին պատերազմին ժամանակ Վեհ. Կաթողիկոսին բռնած անգորյ, անտարբեր և մինչև իսկ հակազգային ընթացից վրայ ընդհանուր ազգին մէջ տիրած դայթակղութիւնը բուժելու և Արմաշու Գեր. Վանահօր և միաբանից հրատարակած գրաւոր և անգիր ամբաստանութեանց իրողութիւններն հերքելու աշխատի, եթէ կրնայ։

Գալով իւր այն նուաստ ակնարկութեան թէ Մասիսի խմբագիրը՝ Վեհ. Կաթողիկոսի ղրկուած Մասիսի ներկայ տարեկան անցեալներն ընտանելէ ետև կրկին անգամ անդորրագիր ղրկած է իրեն և դրամ կը պահանջէ, ահաւասիկ իրողութիւնն։

Ասկէց երկու ամիս չափ առաջ Գեր. Հմայեակ վարդապետի միջոցաւ յանուն Վեհ. Կաթողիկոսի բաժանորդագին ղրկուած էր մեզ 'ի հաշիւ ներկայ տարւոյս և անդորրագիր խնդրուած։ Բայց որովհետև անցեալ տարւոյն բաժանորդագինը չէր վըճարուած, դիտողութիւն ըրինք բերողին. նա ալ պատասխանեց թէ քիչ օրէն ան ալ պիտի վճարուի։ Ասոր վրայ մեք ալ՝ եթէ չեմք սխալիր՝ անցեալ տարւոյն անդորրագիրը տուինք։ Սակայն տեսնելով որ քանի մ'օրը քանի մ'ամիս եղաւ և խոստացեալ բաժանորդագինը չեկաւ, անդորրագիրը Գեր. Մանկունի սրբազանին ղրկեցինք, իբրև գործակատարի Վեհ. Կաթողիկոսին, և անվճար մնացած մեր արդար պահանջը խնդրեցինք։

Այս է ահա ստոյգ իրողութիւնն, որուն Մանկունի Սրբազան ամարդաբար ուրիշ կերպարանք տուած է։

Աւել իրաւունք կուտայ մեզ կասկածելու թէ անցեալ տարւոյն բաժանորդագինն վճարուած եւ ձգելով ներկայինը նախ վճարել ուզելուն մէջ դաղանի դիտում մը կայ եղեր, որ հիմա երևան կելնէ. Բայց մեք այս ստորճան գծուծ անբարոյականութեան մը չեմք ուզեր հաւատալ։

Գեր. Մանկունի պէտք է գիտնայ որ ինք Պրուսայի մէջ սափրիչի աշակերտ և ետքն ալ Գեր. Առաջնորդին քով սպասաւոր եղած ժամանակէն մինչև այսօր Մասիս լրագիրը շարունակ կը հրատարակի, և այսչափ ժամանակի մէջ չէ եղած և չէ լսուած երբէք որ Մասիսի խմբագրին արդէն վճարուած բաժանորդագին մ'երկրորդ անգամ պահանջած լինի մէկէ մը. ընդհակառակն՝ անվճար բաժանորդագրութեանց մեծագումար ցանկ մը կրնայ ցուցնել, մեծ մասն իրեն պէս առաքինազարդ եպիսկոպոսներու և շնորհունակ վարդապետներու վրայ, որք չկրնալով Մասիսի խմբագրիը բաժանորդագրութեամբ և այլ նուէրներով օրապահ նորա արդար իրաւունքն իսկ չեն վճարած։

Աւելորդ է ըսել, որ զայս ընողները սովորաբար մոլի և արատաւոր անձինք են, նախատինք եկեղեցւոյ և ազգին։

Արդեօք Գեր. Մանկունի Սրբազան ալ նոյն ընթացքը բռնել կուզէ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

Երզնկա 79 ապրիլ 19

. . . Խմբագիր Տէր.

Մինչև յազգային [illegible]

զանազան գաւառաց համար կենսական շարժումներ Հայուն սիրտը կ'ոգևորեն, ցաւ 'ի սիրտ կըսեմ, չունիմ Երզնկայու համար այն ոգևորիչ լուրը, քանզի անզգայութիւն և անտարբերութիւն գրեթէ կատարելապէս կը թագաւորեն տեղւոյս ազգայնոց վրայ: Բաց 'ի օրինաւոր վարժարանէն՝ քաղաքիս չորս դպրոցներն ալ միևնոյն յետադիմութեան մէջ են, և կարծես թէ մին քան զմիւսն յետադիմել կը ջանան: Քանի մ'ամիս առաջ դպրոցական միութեան շարժում մ'եղաւ, բայց շուտ տապալեցաւ. ո՛չ Ուսումնական խորհուրդ կայ, և ո՛չ Դպրոցական հոգաբարձութիւն, կ'սպասենք որ Տէր այց առնէ, և գաւառիս երեսփոխանութիւնն ալ իւր պարտաւորութիւնն զգալով գործել սկսի, զի երկար ժամանակ է նիստ չունի: Քանի՛ քանի՛ կարևոր ձեռնարկներ ունեցաւ, բայց քաղաքային ժողովն առանց գաւառական ժողովոյ որոշման գործելոյն՝ անկար անկանգնելի: Այժմ գերեզմանատան խնդիր մը կայ, որոյ համար յանձնախմբի մը ձեռօք հանգանակութիւն մը բացուելով տասն և հինգ օրուան մէջ 250 ոսկւոյ գումար մը գրուած է, և յուսալի է որ կրկնապատկի, այն ատեն Երզնկացին պիտի ունենայ վայելուչ գերեզմանատուն մը հասարակաց պարտէզ. բայց ջանքեր պակաս չեն արգելնաւորել այս հանգանակութիւնն և առաջնորդարան մ'ալ կանգնել, որ կարի զգալի է. քան զայս առաւել գրել չեմ ուզեր, զի Երզնկացւոյն քով դեռ գործ ո՛չ գոյ:

Գալով քաղաքական կացութեան, Թղթադրամին անկմանէն 'ի վեր գրեթէ առևտուրը դադարեալ է, և ամեն օք նոր կ'զգայ թղթադրամին երեսէն ունեցած բազմադիմի կորուստը: Կառավարութիւնն ալ գրեթէ ամեն օր թղթադրամի միջոցաւ եղած առնելեաց և պարտուց դատերով կ'զբաղի, փոխատուն կը ջանայ իւր տուած թղթին տեղ ոսկի առնել, փոխառուն ալ կուզէ թղթին թուղթ տալ. ոմանք իրաւունք իրաւաւ լինելով նոյն իսկ փոխ տուած թուղթին արժէքով ոսկի կը վերադարձնեն, և կարծեմ օրինաւորութիւնն ալ այս է. բայց շատերը չեն ընդունիր այս միջոցը, և կ'սպասեն Բ. Դրանէն գալիք ընդհանուր հրամանին: Հայ և Տաճիկ, մանաւանդ արհեստաւոր մասն և գիւղացին, մեծապէս վնասեցան. բայց փոխառականը չունեցաւ այն կորուստը, զի միշտ ոսկին կը շօշափէր:

Այս տարի հունձքերը շատ առատ են, և գրեթէ ձմեռ չլինելով՝ շատ կանուխ անեցան. այժմէն արտերը ջրելու համար կռիւներ պակաս չեն. եթէ մինչև արևադարձ մէկ երկու անգամ անձրև տեղայ կարգէ դուրս առատութիւն կը յուսացուի:

Տեղւոյս հրամանատար Խալրահիմ փաշան, որ Մեծանուն Րիզա փաշայի որդին է, Էրզրում գնաց, և Միւշիր Տէրվիշ փաշան ալ այս շաբթու իւր որդւոյն թլփատութեան և դըստեր հարսանեաց հանդէսը կատարելէ յետոյ պիտի գնայ Խարբերդ, դուցէ այն տեղի զօրանոցներն աչքէ անցունելու, քան զի կըսուի թէ ասիական Դ. բանակը Խարբերդ պիտի փոխադրի: Եթէ այսպէս լինի, այն ատեն Երզնկայու առևտուրը խիստ կընուազի, զի Կարս, Արտահան, Պաթում, Ռուսիոյ ձեռքն անցնելովը, Երզնկայի Մանուսան՝ որ այն կողմերը շատ կը գործածուէր, այժմ մաքսի պատճառաւ չերթար, որով Երզնկայի աղքատը գործէ դադրելով կը մնայ:

Խնդրելով... Տէր, որ ներկայս ազատարար Մասիսդ մէկ անկիւնը հրատարակել հաճիք, մնամ...

* * *

Սեբաստիա 24 ապրիլ 1879

... Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ.

Սեբաստիոյ Արևելեան — Հիւսիսային կողմը կ'ինայ Մանճըլըզ, որ խիստ ընդարձակ և բազմահոյ վիճակ մ'է: Ժողովուրդը՝ հաւատարիմ, գործունեայ, յաղթանդամ, քաջառողջ, ազգասէր և կրօնասէր է. բայց վերջին ծայր տգէտ և անուս է, այնպէս որ միայն քահանայներն ուսումնական կը համարուին տեղացիներէն. բայց նոցա ուսումն ալ «Սաղմոս-Ժամագրքի» հասարակ ընթերցման սահմանէն անդին չանցնիր, այս ալ քանիէն մէկը:

Դպրոցներ երբէք չկան. թէև ժողովուրդը դպրոցասէր է. բայց ինչպէս ուրիշ տեղեր, նոյնպէս և աստ յառաջդիմութեան խոչընդոտներն անպակաս են, որոց վրայ քիչ մի վերջը պիտի խօսիմ:

Սեբաստիա, Եօզկաթ, Կեսարիա, Էլպիսթան, Տիվրիկ այն վիճակը կը շրջափակեն. սոցա մէջ կը բովանդակին՝ Մանճըլըզ, Գանկալ, Թօնուս, Էմլաք, Կէօրիկ-Չըլըզ, Կէմէրէք, Կիւրին, Աշտա և Տարէնտէ գաւառները՝ 30-40 կտոր գիւղերով, յորս կը գտնուին 8200 Հայ տուն՝ առ նուազն 70,000 բնակչօք. քանզի Հայաստանի միւս կողմերուն նման հոս ալ ժողովուրդը նահապետական կեանք վարելով իւրաքանչիւր տուն 10-15 անձէն աւելի կը պարունակէ:

Ժողովրդեան մի փոքր մասը՝ արհեստիւք և վաճառականութեամբ կապրի. իսկ մեծ մասը երկրագործութեամբ և հովուութեամբ:

Սոյն լայնածաւալ վիճակին այժմեան առաջնորդն է Զաքարիա եպիսկոպոս. սա բնիկ Կէմէրէկցի է, և Սուրբ վանուց միաբան լինելով բնականապէս տգէտ:

Ցայտնի է որ, սա՝ 7-8 տարի յառաջ կնիկան մը... և այլ խնդրոյ համար եղեռնագործ* ամբաստանեցաւ, յորմէ Սուրբ Վ. Եհ. Կաթողիկոսը առաջնորդական պաշտօնն առնելով կարգազուրկ ըրաւ: Նոյն միջոցին Զաքարիա եպիսկոպոս՝ իւր ըրածին վերայ զղջալով և ըստ բաւականին ոսկիներ խաղցնելով՝ Վեհափառէն ներողութեան կոնդակ ստացաւ, որով սկսաւ կրկին Մանճըլըզի վիճակին առաջնորդական պաշտօնը վարել առաջինէն աւելի յաջող ընթացիւք:

Սոյն Եպիսկոպոսը Հայ լեզուէն բնաւ տեղեկութիւն չունի մի քանի անգամ՝ իւր ձեռագիր ստորագրութիւնը տեսած եմ, որ քաղաքիս ներկարարներուն կտաւին վերայ գծած նշանագրերէն բնաւ տարբերութիւն չունի:

Ձեռնադրած քահանաներն ալ իրեն նման տգէտ են. քանզի ինքը նոցա տգիտութեանը չնայիր, այլ առնելիք դրամին մեծութեանը:

Գալով իւր առաջնորդական պաշտօնին՝

Իւր վիճակին մէջ՝ բաց 'ի ժողովոց և խորհրդոց գոյութեան մի հետքը չլինելէ, Սահմանադրութեան անունն անգամ լսուած չէ: Դպրոցներ բանալոյ համար ձեռնարկողներ մեծամեծ վնասուց ենթարկելով՝ կ'սպառնայ զայնս իրենց դիտաւորութիւնը թողուլ:

Ժողովներ և խորհուրդներ չկենալուն համար՝ սրբոց: անօրինութիւն, հրաման և այլն իրեն կամքէն կախեալ է. ուստի երեխայից մկրտութեանը համար՝ երբ իրմէն «Միւռոն» ուզուի. անմիջապէս կոկոր ոսկիներ ուզէ, որով շատ անգամ երեխայք առանց Միւռոնի կը մնան: Նմանապէս հարսնեաց հրամանագիր առնլոյ համար՝ գիւղօրէից շատերը իրեն բնակած տեղէն հեռի լինելով, ամեն գիւղի մէջ փոխանորդներ կարգած է, որք հարսնեաց հրամանագրերը կուտան. ընթերցողը կրնայ մակաբերել թէ՝ հօրանակէր մը ո՛րչափ լիրա կը վասնէ մի հրամանագիր առնլոյ համար.

Երբ իրեն բոլոր ակորդներէն մեռել մի պատահի, կը հրամայէ որ՝ փոփոխակ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ դըրութեան համեմատ հանգստեան խորհուրդ կատարելով՝ [illegible] նման թաղեն:

Իւր վիճակին կառավարական ժողովները Հայ անդամոց բնութիւնն իրեն անձին սեփականելով, սորնք որ իրեն անձնական շահուցը կամ պատւոյն և ոչ թէ ժողովրդեան իրաւանց օգտակար են, զանոնք միայն կ'ընտրէ, որոյ վասն շատ անգամ թշուառ Հայն՝ իւր որդին կամ դուստրը կամ քոյրը կամ եղբայրը և կամ բազմաթիւ ոչխարներն ու արջառքը և ուրիշ ընտանի անասուններն, կամ թէ՝ սաշափ արտավար արտը կամ կալուածը՝ պատուոյն հանդերձ վերայ տալէ վերջ, մեղապարտ ալ կը վճարէ. բաց աստի, երբ առաջնորդ՝ փոխանակ իւր վիճակին ազգային իրաւանցը պաշտպան կանգնելոյ, զանոնք հորսահարող և կեղեքող թշնամեաց հետ կը միաբանի և զալիք վնասն աւելի կը բազմապատկէ:

Իւր ժողովուրդը՝ իրեն կաշառակուլ և անշառ բնաւորութենէն յուսահատ եղած, երբ կառավարական գործոց միջամտելոյ և ուրիշ ազգային խնդրոց համար տեղւոյս Գեր. Առաջնորդ Հօր դիմեն, Զաքարիա մեքենայութիւններ կը նիւթէ առ կառավարութեան պաշտօնեայս, որով Ն. Սրբազնութիւնը շատ անգամ ձեռնթափ կը լինի:

Երկու նոր պատահած դէպքեր ալ պատմեմ:

Հանրածանօթ Միհր-Ալի իւր զաղթականաց տեղ պատրաստելոյ համար Մանճըլըզի վիճակին մէջ իրեն հաւնած հօղերը՝ որք բովանդակապէս Հայոց կը վերաբերին, կորուզէր, տեղւոյս ազգային դասաւոր կուսակալին բողոքեցին. բայց յիշեալ անարժան եպիսկոպոսն առ կուսակալն ինքնին Հայ ժողովրդեան փոխանորդ կեղծելով Միհր-Ալիի ժողովրդային ունէ ընդդիմութիւն չկենալն, և թէ այդ բողոքները մասնաւորներու կրից արդիւնք լինելն կը յայտարարէ: Չեմք գիտեր թէ կատարած այն անձնութեանը փոխարէն ինչ ընդունած է:

Այս օրերս ալ քաղաքս գալով կուսակալէն հրամանագիր առաւ, որպէս զի ժողովրդեան 6-7 տարուան մնացորդ (պագայէ) պարտքերը արծաթ դրամով ժողովէ բանի. չհնազանդողները բանտարկելոյ իրաւասութեամբ:

Խմբագիր Տէր, թերևս զանուին այնպիսիներ՝ որք մինչև ցարդ սոյն եպիսկոպոսի մասին ոևէ բողոքագիր կամ մի զըրոյց չլինելուն համար մեր բամբասանուն հաւատ չընծայեն կամ զանոնք հակառակութեան մի ցոյց համարին, բայց այնպիսիք թող լաւ գիտցած լինին որ սոյն եպիսկոպոսը բոլոր գիւղօրէից և Մաւթառներուն կեղծ կնիքը չինած լինելով, միշտ կեղծ. վարչութիւնը խաբած է. իսկ մեք նորա հետ բնաւ յարաբերութիւն չունիմք. որ հակակրութիւն զգացած լինիմք. այլ նոյն դժբաղդ վիճակին ազգայնոց լացն և կրած զրկանքն հարկադրեցին զիս լրագրական անաչառ ատեանին դիմել:

Նա մանաւանդ որ՝ թէ՛ Կ. Պօլիս և թէ՛ իւր վիճակին՝ իրեն անհոգ և անտարբեր ընթացքէն շնորհիւ դեռ խաղացողներ կան, որք իրեն ամեն կերպ պաշտպանութիւն ընելով, ազգային Պատրիարքարանի վարչութեան առջին՝ խաւարը լոյս՝ և սևը ձերմակ ցոյց կուտան:

Խմբագիր էֆէնտի, ասանց մանրամասնօրէն ամեն բամբասանս ապացուցանող օրինակներ և կատարուած աւելի ծանրակշիռ իրողութիւններ մէջ բերելոյ, նկարագրելով կեղրակացնեմ թէ՝ այսպիսի կղերներն են՝ որ դպրոց կ'առաջացնեն. այսպիսի առաջնորդներն են՝ որ փոխանակ իրենց պաշտօնին պահանջման համեմատ՝ Հայը խաւարամած աշխարհէն 'ի լոյս ապարէզն առաջնորդելու, և նորա պատւոյն, փառացն ու իրաւանցը պաշտպան հանդիսանալու, ունեցած լոյսն նշոյլն ալ կը խաւարացնեն, կը տկարացնեն զինքը, և Քիւրդերէն, Չէրքէզներէն ևս, աւելի կը կեղեքեն: Այսպիսի առաջնորդներն են, կըսեմ, որք մի գիւղ կամ մի ընտանիք չեն կրնար կառավարել, ո՛ւր կը մնայ այսպիսի բազմահոյ և ընդարձակ վիճակ մը:

Այսպիսի առաջնորդաց չլինիլն՝ լինելէն աւելի լաւ է, քանզի գոնէ ժողովուրդն իւր պէտքն ինքնագլխաբար մատակարարելոյ կը հարկադրի:

Ազգ. կեդրոնական վարչութիւնն ազդարարար վարուած կը լինի, եթէ 'ի սէր 60-70000 Հայ արեան, (որոյ մի մասը կրօնափոխութեան զիմած է) խնդրոյն կարևորութիւն տալով, կամ յիշեալ Զաքարիան պաշտօնանկ ընէ և ուրիշ արժանաւոր մը կարգէ, և կամ մի անաչառ քննիչ յղելով՝ ամեն բան քննէ, իմանայ, և ըստ այնմ անօրինէ:

Կը յուսամ թէ սոյն յօդուածս ձեր հայրենանուէր Մասեաց մի անկիւնն հիւրընկալելու և Պատրիարքարանի ուշադրութիւնն հրաւիրելու կը հաճիք:

Մնամ...

Նուշուէն Ց. Խոնարհեցելեանց

* Նոյն ատեններն Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ տեղւոյս Գեր. Առաջնորդը քննութեան երթալով, նորա նկատմամբ բոլոր զրուցուածներն ստուգեց և Պատրիարքարանի տեղեկագրեց:

ԱԶԴ.

Հայազգի հմուտ երիտասարդ մը կը փափաքի տուներու մէջ այցելութեամբ դասախօսել չափաւոր ամսականաւ:

Ուզողը լրագրոյս Խմբագիր-Տնօրէնին հետ պէտք է խօսի:

ԻԼԱՆ

Իզմիտ վէ Ցէօխանէ փապրիգալարը իչուն միւպայեա օլունաճագ օլան սէքսէն պին գըյէտէն եիւզ պին գըյէյէ գատար եըյգըմըզ պըրըմըն մէյէզ եաբադըլընըն չուրութը մուգաւէլէսիյլէ պէհէր գըյէսի օթուզ եէտի զրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսի բուզմինին օնունճու բէնշէնպէհ կիւնիւ միւնագասայի ալէնիյէսի իճրա օլունաճաղընտան, իթա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին հէր կիւն Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

6 մայիս 1879

Դարը Սէրասքէրի

Տէրսաադէթ վէ Թաշրա մէքթէպլերի ասքէրիյէսի շակիրտանը իչուն թօքսան պէշ սէնէսինէ լուզումու օլան մամուլ էլպիսէնին պիր թագըմը սիմ մէճիտիյէ իլէ եիւզ քըրք զըշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսի բուզմինին եէտինճի բազար իրթէսի կիւնիւ միւնագասայի ալէնիյէսի իճրա իլէ փիյաթը աահիհէսինի պուլուր իսէ թալիպինէ վէրիլէճէյինտէն, իմալընա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ վէ լըզըը իլէ շէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին աախի հէր կիւն Տարը Շուրայէ կէլմէլէրի:

3 մայիս 1879

Դարը Սէրասքէրի

Նիզամիյէ Եըլդըզ անպարընտա մէվճուտ պուլունան վէ անպարը մէզքիւրտէ միւզայէտէլէրի պիլ իճրա ֆիրուխթ խալընաճագ էլպիսէ իլան օլունան օթուզ դալէմ քէօհնէ էշեանըն չուրութը մուգաւէլէսիյլէ միւզայէտէլէրի իճրա օլունարագ ֆիյաթը մալում իլէ թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլուպ մայիսի բուզմինին եէտինճի փազար իրթէսի կիւնիւ թալիպլէրինէ իհալէ օլունաճաղընտան, ֆիյաթը մուգարրէլէրինէ զամմըյլա իշթիրա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ պէհէմահալ սաաթ պէշտէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

3 մայիս 1879

Դարը Սէրասքէրի

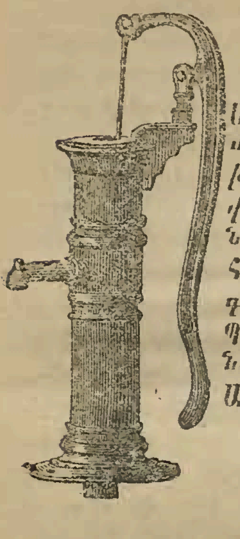

ՋՐՀԱՆ

Ամերիկայի ջրհաններ մեծ և փոքր, երկաթէ հաստատուն խողովակներով թէ ջրհորներու և թէ խորունկ հորերու համար աժան գներով կը ծախուի, Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «Վիլանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու գինն ալ աժան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, ուրուածները կը շտկուի ու կարել չգիտցողին դաս կը տրուի. կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՄՏԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԸՍՏ ԲԷԼԻՍԼԻ

(Մայրենի ոճ)

ՄԱՍՆ Ա.

Գիտողութիւնք երոյ և եակոյ

Օրինակք և նիւթք բերանացի և գրաւոր հրահանգաց 5 էն 8 տարեկան տղայոց համար.

Թ. Թէրզեան

Իւր տեսակին մէջ նոր բայց խիստ կարևոր գործ մ'է, որով մեծարգոյ հեղինակը մեր ազգային վարժարանաց մէկ մեծ պիտոյքը լցուցած է։ Ինչպէս անունն ալ կը յայտնէ, տղայոց միտքը խորհրդածութեան վարժեցնելու նպատակաւ շինուած գիրք մ'է, զոր մեր ազգային դաստիարակաց ուշադրութեան կը ներկայեմք։ Գործը 5 մասէ կը բաղկանայ, որք հետզհետէ պիտի հրատարակին։

Կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով և Բէրա Մ. Վէյսի և Մ. Պօտէնի գրատուններըը։ Գին 1 ֆրանք.

ԹՈՐՈՍ ԱՂԲԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՄԲՈՐԴ

Գ. Վ. Սրուանձտեանց

Մասն Առաջին

Կը վաճառուի Վ. Յ. Մարգարեան գրատունը Մէրճան թիւ 57 և Նէնի ճամիի փողոց Ս. Ղուկասեանի խանութը և ամեն Հայ գրավաճառաց քով։ Գին կէս արծաթ Մէճիտ։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՆԵՐՇՆՉՈՒՄՆԵՐ

Ուսումնասէր հեղինակն այս գրքուկին մէջ ամփոփած է իւր գրուածներն, որք պատանեկան հասակի մէջ երկնուած, գեղահաս հոգւոյ մ'առաջին զգացումներն և մտածումները կը պարունակեն։

Կը ծախուի Նէնի–ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ Հայ գրավաճառաց քով. 'ի գին 75 սանթիմ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

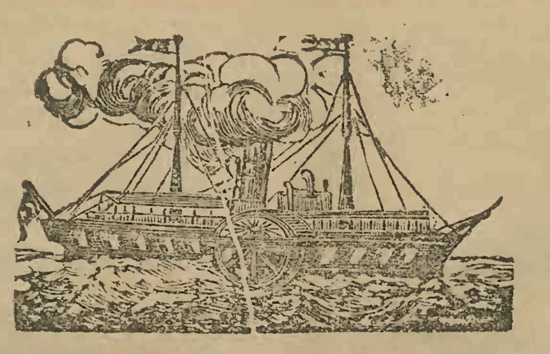

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1879 ՄԱՅԻՍ 1 ՆԵՐԵՐՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 30

ՊՈՍՓՈՐԻ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
10 30	Եէնիմահալլէէն Պէյլէրպ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Ռ. Հիսար. Պէպէք, Առնաւ. Գուր. (Աժան գնով)։	28
11	Եէնիմահալլէէն Մէգարը Պէյլէրպէյի, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։	32
12	Եէնիմ. Մէգարը. Պէյլէրպ. Թարապիա, Եէնիք. Ստէնիա, Էմիրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։	18
1	Եէնիմահալլէէն Մէգարը. Պէյլէրպ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։	20
2 15	Մէգար. Պէյլէրպ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	28
3 15	Ռ. և Ա. Գավաք, Եէնիմահ. Մէգ. Պէյլէրպ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Պոյաճ. Ռ Հիսար, Պէպէք, Առնվ. Գուր. Օրթաք. Պէշ։	32
5	Եէնիմահ. Մէգ. Պէյլէրպ. Թար. Եէնիք. Էմիրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնվ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ։	18
6 15	Եէնիմահալլէէն Պէյլէրպ. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Առնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ, Խասկիւղ։	2
8	Ռ. և Ա. Գավաքէն Եէնիմահ. Մէգար. Պէյլէրպ. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիք. Էմիրկէն, Պոյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնավ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	20
9 45	Մէգարպուրնուէն Պէյլէրպ. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար, Առնավ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	22

Անատօլու եզերքէն

Ժամ		Թիւ
11 30	Առնավուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթ։	25
12	Առնավուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։	23
12 15	Պէպէք, Առնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։	22
1	Առնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	25
1 45	Առնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	23
2 30	Առնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	22
10 15	Առնավուտքէօյէն ուղղակի Կամարը։	23

Ասիական եզերք

Ժամ		Թիւ
10 30	Պէյքօզ, Բաշաա. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. (Աժան գնով)։	12
11 15	Պէյքօզ, Բաշաա. Ռ. փաշա մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 11 1/2 ին)։	19
11 30	Առնավ. Վանիքէօյ, Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապ։	2
12	Ռ. և Ա. Գավաքէն Մէգար. Պէյլէրպ. Թար. Պէյքօզ, Բաշա. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 1/2 ին)։	17
2	Պէյլէրպ. Պէյքօզ, Բաշաա. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք Չէնկ Պէյլ. Գուզկ. Գապ։ (Բացի ուրբաթէ)։	34
3 45	Պէյքօզ, Բաշաա. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գապաթաշ։	19
8 45	Պէյլէրպ. Պէյքօզ, Բաշաա. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Խասկ.	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
12 30	Գապ. Խասկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Առնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար. Գանլ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյլէրպ. Եէնիմահ։	2
12 45	Պէշիկթ. Օրթաք. Առնավ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Մէգար.	28
1 30	Պէշիկ. Օրթաք. Առնավուտ. Ռ. Հիսար Պոյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարը. Ռ. և Ա. Գավաք։	32
3	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Առնավ. Պէպէք, Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թար. Պէյլէրպ. Մէգ. Եէնիմ.	18
5	Պէշիկ. Օրթաք. Առնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգար. Ռ. և Ա. Գավաք։	20
6 15	Խասկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Առնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Պոյաճ. Եէնիք. Թար. Պէյլէրպ։	25
8	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Առնավ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարպուրնու։	22
9 30	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պոյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարը. Եէնիմահ։	28
10	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ Մէգար. Եէնիմահ։	32
10 30	Պէշիկ, Օրթաք Առնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Պոյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարը. Եէնիմ.	18
10 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Առնավ. Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգար. (Բացի ուրբաթէ)։	34
11 15	Գուրուչ. Առնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկ. Ստէն Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէյլէրպ. Եէնիմահալլէ։ (Աժան գնով)։	20

Անատօլու եզեր

Ժամ		Թիւ
12 15	Ուղղակի Առնավուտքէօյ։	25
1	» »	23
1 45	» »	22
9 30	Գապ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Առնավ.	23
11 15	Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Առնավ։	25
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Առնավ։	23
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Առնավուտ.	2

Ասիական եզերք

Ժամ		Թիւ
2	Խասկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշաա. Պէյքօզ։	19
9 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշաա. Պէյքօզ, Մէգարը. Ռ. և Ա. Գավաք։	17
10 30	Գապաթ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ռ. փաշա մահ. Բաշ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյլէրպ. (Ուրբաթ օրերը Գուզկ.)	19
11 15	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշաա. Պէյքօզ։ (Աժան գնով)։	12
11 30	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք։	22

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները.

ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Ստեփան էֆ. Տէօէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով » Էսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան էֆ. Թանկէրեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէյզեան.
ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ.
ՍԱՄՍՈՒՆ.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆէնտի.
ԱՄԱՍԻԱ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթամպօլեանց.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Թադէոս էֆ. Բագրատունի.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ » Փօթիկեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խօրասանեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՄԱՐԱՇ.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Գլընկեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս աղա Հէքիմեան։

ԽԱՍԿԻՒՂ-ՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Խասգիւղէն Կամուրջ.		Կամուրջէն Խասգիւղ.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
11 Աժան գին	6	11 45	
11 30	6 40	12 15	7
12	7 15	12 45	8
12 30	8 15	1 15	8 30
1	8 30 Պէշիկթաշ	1 45	8 50
1 25	9	2 15	9 20
2	9 35	2 45	9 50
2 30	10	3 15	10 15
2 55	10 20	3 45	10 40
3 30	10 40	4 15	11
4	11 5	4 45	11 20
4 30	11 20	5 15 Պէշթ.	11 40
5	11 40	5 45	11 50
5 30	12	6 20	12 5 Աժան գին

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Խասգիւղէն Կամուրջ.		Կամուրջէն Խասգիւղ.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
11 30	5 25	11 30	5 25 Պէշթ.
12	6	12	6
12 30	6 35	12 30	6 25
1	8	1	8
1 30	8 40 Պէշիկթաշ	1 30	8 45
2	9 20	2	9 20
2 30	10	2 30	10
3 5	10 30	3 5	10 30
3 45	11	3 45	11 5
4 30	11 30	4 30	11 35
5	12	5	12 5